

Biežāk uzdotie jautājumi

Kas ir skrīnings? Ar ko tas atšķiras no redzes pārbaudes?

Skrīnings ir daudzu ātru un standartizētu redzes pārbaudes testu apkopojums, kas ļauj profilaktiski spriest par redzes sistēmas darbību kopumā un atbilstību vispārpieņemtām normām. Tas ir veids, kā ātri un viegli pārbaudīt pēc iespējas lielāku bērnu skaitu, gūstot vispārēju priekšstatu par skolēnu redzi. Ja bērnam viens vai vairāki skrīninga uzdevumi sagādā grūtības, pie noteiktiem nosacījumiem var spriest par iespējamām redzes problēmām un padziļinātas redzes pārbaudes nepieciešamību. Tāpēc skrīnings ir lielisks risinājums redzes veselības profilaksei.

Padziļināta redzes pārbaude ir sarežģītāka un laiktietilpīgāka procedūra, kura ļauj precīzi diagnosticēt skrīningā pamanīto problēmu, izvērtēt tās nopietnību, atklāt cēloņus un rast iespējamus risinājumus.

Daudzās skolās medicīnas māsiņa katru gadu pārbauda skolēniem redzi. Kāpēc nepieciešams vēl šis skrīnings?

Skolas medmāsiņa pārbauda skolēniem redzes asumu tālumā. Tas ir ļoti nepieciešams, lai spriestu par skolēna redzes kvalitāti tālumā, piemēram, skatoties uz tāfeli. Tomēr redzes asums tālumā ir tikai viens no daudziem faktoriem, kas jāizvērtē, lai spriestu par redzi kopumā. Arvien vairāk laika mūsu bērni pavada pie datora un citām tehnoloģijām, liela daļa mācību laika ir saistīta tieši ar redzes slodzi tuvumā. Speciālisti skrīningā jo īpaši izvērtēs tuvuma redzes funkcijas, kas, iespējams, ir svarīgākais faktors veiksmīgā mācību procesā. Traucēta tuvuma redze var būt iemesls, ko bērns nemāk pats izskaidrot, lai par to sūdzētos, bet intuitīvi liek izvairīties no tuvuma slodzes, izmainīt skatīšanās paradumus un rada lieku redzes un nervu sistēmas stresu.

Ko mans bērns iegūs piedaloties skrīningā?

Skolēnam tā būs lieliska pieredze, interesants notikums, jauki pavadīts laiks un iespēja uzzināt ko jaunu par savu redzi. Vecāki iegūs slēdzienu par bērna redzes stāvokli un rekomendācijas par tālāku uzraudzību.

Ja skrīninga rezultāti radīs papildus jautājumus un uzrādīs nepieciešamību izvērtēt bērna redzi padziļināti, tas tiks norādīts slēdzienā, ko vecāki vai aizbildņi saņems. Tā kā viens no skrīninga mērķiem ir izstrādāt metodiku profilaktiskai tuvuma redzes izvērtēšanai, tad bērniem, kuriem rezultāti atklās tieši šo redzes funkciju apgrūtinājumu, tiks dota iespēja padziļināti pārbaudīt redzi bez maksas pie projekta speciālistiem.

Kā notiek redzes skrīnings?

Redzes skrīningam skolā tiek atvēlēta viena klase, kurā speciālisti izkārto vairākas testu (uzdevumu) "stacijas". Katrā no tām strādā viens speciālists, kurš, kopā ar bērnu izpildot noteiktus uzdevumus, izvērtē kādu noteiktu skolēna redzes funkciju. Testi veidoti tā, lai bērni tos uztvertu kā spēli, kaut dažos nepieciešama liela koncentrēšanās un uzmanība. Arī tad, ja kāds no uzdevumiem sagādā grūtības, situācija tiek individuāli izvērtēta. Skolēns skrīningu ir pabeidzis, kad ir izpildīti visi testi un redzes speciālists ir izvērtējis rezultātu kopainu. Katrs bērns visu uzdevumu izpildē kopumā pavada vidēji 15 min.

Kā mēs uzzināsim par rezultātiem un kas notiek ar iegūtajiem datiem?

Uzreiz pēc skrīninga rezultāti īsumā tiek izskaidroti pašam skolēnam viņam saprotamā veidā. Rakstisks slēdziens par bērna redzes stāvokli kopā ar rekomendācijām tālākai uzraudzībai tiek izsūtīts vecākiem vai bērna aizbildnim aizlīmētā aploksnē pēc datu apstrādes. Neviena cita persona, tai skaitā skolas darbinieki un vadība, par skrīninga rezultātiem netiek informēti. Visi iegūtie dati tiek aizsargāti likumā paredzētajā kārtībā. Redzes speciālisti datus izmanto redzes skrīninga metodikas izstrādei un bērnu redzes pētišanai.

Vai pārbaudot redzi skolā pilinās kādus pilienus (tiek lietoti kādi medikamenti)?

Nē. Skrīninga laikā netiek izmantoti nekādi medikamenti. Redzes pārbaude notiek pilnīgi dabīgos apstākļos, lai novērtētu redzes funkciju darbību ikdienā. Acu pilienus, kas atslābina acs muskuļus, kas atbild par skaidru attēla fokusēšanu, lieto tikai speciālists optikā vai poliklīnikā, ja būs nepieciešama padziļināta redzes pārbaude.

Vai manam bērnam jāpiedalās skrīningā, ja mēs regulāri pārbaudām redzi pie sava speciālista un par bērna acīm visu jau zinām?

Arī tad, ja skrīnings nav nepieciešams redzes stāvokļa novērtēšanai, pašam bērnam tas ir interesants notikums. Tas ir kolektīvs pasākums kopā ar draugiem un klasesbiedriem, tomēr pieeja ir ļoti individuāla un testu rezultāti paliek citiem nezināmi. Skrīninga rezultāti var būt lielisks apliecinājums tam, ko Jūs jau zināt. Jūsu bērna piedalīšanās skrīningā palīdzēs speciālistiem izveidot jaunu un laikmetam atbilstošu programmu profilaktiskai redzes pārbaudei skolās.

Mans bērns lieto brilles tālumam, tuvumā viņš redz ļoti labi un brilles nelieto. Skolā viņš tās uzliek, kad jāskatās uz tāfeles, bet skrīninga dienā brilles bija aizmirsis mājās. Kā tas ietekmē rezultātus?

Redzes skrīnings tiek veikts izvērtējot skolēna redzi tādu kāda tā ir ikdienā. Ja bērns lieto redzes korekciju, tad uzdevumi tiek veikti ar to. Ja bērns ar brillēm visus testus veic atbilstoši normai, tad slēdzienā mēs norādām, ka bērna redze atbilst normai. Savukārt, bērnam, kuram korekcija ir nepieciešama, bet tās nav, skrīninga rezultāti noteikti uzrādīs atsevišķu redzes funkciju neatbilstību normai un speciālisti rekomendēs padziļinātu redzes pārbaudi, lai izvērtētu redzes apgrūtinājuma iemeslus.

Saņēmām skrīninga rezultātus, kuros ir norādīts uz atsevišķu redzes funkciju apgrūtinājumu. Bērns nekad par redzi nav sūdzējies un redz ļoti labi. Ko nozīmē šie rezultāti un kas tos var ietekmēt?

Atsevišķi redzes uzdevumi, kas tiek veikti skrīningā, prasa lielu koncentrēšanos, iespējams, pat piepūli un uzmanību. Ja bērns kādu no uzdevumiem nesaprot, jūtas ļoti nedroši, ir sasprindzis vai, iespējams, pat fiziski noguris, daži uzdevumi var neizdoties. Situācija nav viennozīmīga, tāpēc speciālisti to izvērtēs un rekomendēs padziļinātu redzes pārbaudi, ja uzskatīs to par nepieciešamu.

Kopā ar skrīninga rezultātiem saņēmām ieteikumu pārbaudīt redzi pie kāda no slēdzienā/kuponā uzrādītajiem speciālistiem. Vai varam pārbaudi veikt pie sava acu ārsta, ja viņš nav minēts sarakstā, bet strādā tajā pašā uzņēmumā?

Pēc saviem ieskatiem redzes pārbaudi Jūs varat veikt pie jebkura no optometristiem vai oftalmologiem, kas atrodas jūsu uzticības lokā. Bet tikai slēdzienā minētie speciālisti atrodas līgumsaistībā ar projektu, kas dod iespēju redzes pārbaudi veikt bez maksas.

Skrīninga metodikas izstrādei ir ļoti svarīgi iegūt datus par padziļinātās redzes pārbaudes rezultātiem, lai apstiprinātu vai noliegtu skrīningā novērotās atkāpes.

Vai šādu skrīningu Jūs veicat tikai bērniem, vai arī pieaugušajiem tas būtu tikpat nepieciešams?

ERAF projekta skrīnings tiek izstrādāts skolas vecuma bērniem un jauniešiem līdz 19 gadu vecumam. Pieaugušajiem un bērniem ir atšķirīgas tuvuma redzes funkciju normas, kas neļauj vienlīdz veiksmīgi vienu un to pašu skrīninga modeli izmantot dažādām paudzēm.